

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

The Program to Enhance Teachers' Digital Literacy in The Secondary Educational Service Area Office Surin

ธนบดี สอนสระคู¹, พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ²

Thanabodee Sonsraku¹, Pacharawit Chansirisira²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ 2) เพื่อออกแบบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 337 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนแบบสัมพัทธ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครูสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการออกแบบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู ใช้วิธีการแบบผสมผสาน ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้องและประโยชน์ของโปรแกรมและคู่มือการใช้โปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: โปรแกรม, สมรรถนะ, การพัฒนาสมรรถนะ, ความรู้ดิจิทัล

¹ สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Educational Administration and Development, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assoc Prof Faculty of Education, Mahasarakham University Thailand

Abstract

This research aims to; 1) study current conditions, desirable conditions, and the necessity of developing the teachers' digital literacy in The Secondary Educational Service Area Office Surin 2) to propose the program to enhance teachers' digital literacy in The Secondary Educational Service Area Office Surin by using research and development methods. The researcher collects both quantitative and qualitative data in operation. There were divided into 2 phases. 1) to study the current conditions, desirable conditions, and methods for enhancing the teachers' digital literacy in The Secondary Educational Service Area Office Surin. 2) to design and evaluate the program of teachers' digital literacy in The Secondary Educational Service Area Office Surin with the approval of 5 experts. The sample consisted of 337 administrators and teachers, obtained by using the tables of Krejcie and Morgan and stratified sampling techniques. The statistics were percentage, mean, standard deviation and statistical analysis of the necessary needs.

The results showed that;

1) The current stage of the result for analysis of teachers' digital literacy was overall in the moderate level. The desirable conditions of the result for analysis of teachers' digital literacy were overall at the highest level

2) The result of design and evaluation of teachers' digital literacy program in The Secondary Educational Service Area Office Surin by using blended development method were 1) self-study 2) training 3) observational study and 4) practical practice. The results of suitability, possibility, consistency and usefulness of teachers' digital literacy program from 5 experts, all aspects were at the highest level.

Keywords: Program, Competency, Developing Competency, Digital literacy

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579) จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาในมิติต่าง ๆ ทั้งในมิติด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการบริหารจัดการภาครัฐ รวมทั้งวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน (SWOT) ที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมด ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดนวัตกรรม รวมทั้งความ

เป็นพลวัต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยกำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึง ความเท่าเทียม คุณภาพ ประสิทธิภาพ และตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ในระยะ 15 ปีข้างหน้า โดยแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการ

เปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สมรรถนะในการทำงาน (Competency Model) เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้บริหารทุกระดับสามารถนำมาใช้ในการสรรหา รักษา และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถและบุคลิกลักษณะเฉพาะตรงตามที่ตำแหน่งกำหนด เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามผลที่คาดหวังไว้ ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ (ชูชัย สมิติโกกร, 2550)

การจัดการเรียนรู้เป็นหนึ่งในสมรรถนะหลักของครู เป็นการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นผู้รับบริการอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องตามเป้าประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2560) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ซึ่งมีทั้งหมด 85 โรงเรียนมีครู จำนวน 3,653 คน จากการสำรวจข้อมูลปัญหาในด้านการจัดการศึกษา พบปัญหาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูในสังกัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์, 2560) พบว่า ครูบางส่วนยังคงจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยการท่องจำมากกว่าการต่อยอดทางความคิด เพราะครูเป็นผู้บอก ถ่ายทอดองค์ความรู้ นักเรียนขาดทักษะและกระบวนการคิด การใช้หลักสูตร สถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่ยังยึดติดกับแนวคิดแบบเดิม และยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน ภาระงานมีมาก ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอน

ได้เต็มที่ งานและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลประเมินผลมีมากเกินไป และการวัดผลแต่ละโรงเรียนมีมาตรฐานการวัดแตกต่างกัน ขาดการประเมินผลที่หลากหลาย ขาดสื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาตั้งที่กล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะการรู้ดิจิทัล ว่ามีวิธีการใดบ้างที่สามารถนำมาพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ได้ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. เพื่อออกแบบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ระยะที่ 2 การออกแบบและประเมิน

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สุรินทร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สุรินทร์ จำนวน 337 คน โดยใช้ตารางของเคซี
มอร์แกน (Krejcie and Morgan) Morgan
(ยุทธ ไถยวรรณ, 2554) คำนวณหากกลุ่มตัวอย่าง
ในแต่ละชั้นภูมิ แล้วสุ่มอย่างง่ายแบบจับสลาก
(Sample Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง
เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 49 คน โรงเรียนขนาดกลาง
37 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ 103 คน และโรงเรียน
ขนาดใหญ่พิเศษ 148 คน

ระยะที่ 2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่
ผู้บริหารได้มาโดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive
Sampling) จำนวน 5 คน ที่มีคุณสมบัติครบตาม
เกณฑ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน
สภาพที่พึงประสงค์และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะการรู้
ดิจิทัลของครู

ระยะที่ 2 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมี
โครงสร้างผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับการบริหารงาน
วิชาการในโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา
(Research and Development) ซึ่งเก็บข้อมูลทั้ง
เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลปฐม
ภูมิด้วยแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความคิดเห็น
ต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความ
ต้องการจำเป็นของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้าง
สมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู และสัมภาษณ์แนวท
งการดำเนินงานจากโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็น
เลิศ (Best Pactice) แล้วนำมาสรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพ
ที่พึงประสงค์ และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะการรู้
ดิจิทัลของครู

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพ
ที่พึงประสงค์ของโปรแกรมพัฒนาครูในการจัด
กิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู ซึ่ง
เป็นข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหาร
และข้าราชการครู ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย
(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์
และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน
และจำแนกเป็นรายชื่อ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพปัจจุบันและระดับสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

หัวข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ด้านการอ่านและเข้าใจสารสนเทศ	3.16	0.54	ปานกลาง	4.58	0.65	มากที่สุด
2	ด้านการสร้างและการสื่อสารสารสนเทศดิจิทัล	3.09	0.56	ปานกลาง	4.79	0.91	มากที่สุด
3	ด้านการประเมินสารสนเทศเบื้องต้น	3.04	0.49	ปานกลาง	4.52	0.72	มากที่สุด
4	ด้านการการรวบรวมองค์ความรู้	3.14	0.52	ปานกลาง	4.61	0.52	มากที่สุด
5	ด้านการรู้สารสนเทศ	3.13	0.47	ปานกลาง	4.69	0.84	มากที่สุด
6	ด้านการรู้เท่าทันสื่อ	3.08	0.56	ปานกลาง	4.78	0.52	มากที่สุด
	รวม	3.11	0.52	ปานกลาง	4.66	0.69	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการอ่านและเข้าใจสารสนเทศ ด้านการรวบรวมองค์ความรู้ ด้านการรู้สารสนเทศ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดย

เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการสร้างและการสื่อสารสารสนเทศดิจิทัล ด้านการรู้เท่าทันสื่อ และ ด้านการรู้สารสนเทศ ตามลำดับ

โปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 1 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) ปรากฏผลแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ด้านการอ่านและเข้าใจสารสนเทศ	3.16	4.58	0.45	6
2. ด้านการสร้างและการสื่อสารสารสนเทศ	3.09	4.79	0.55	1
3. ด้านการประเมินสารสนเทศเบื้องต้น	3.04	4.52	0.49	3

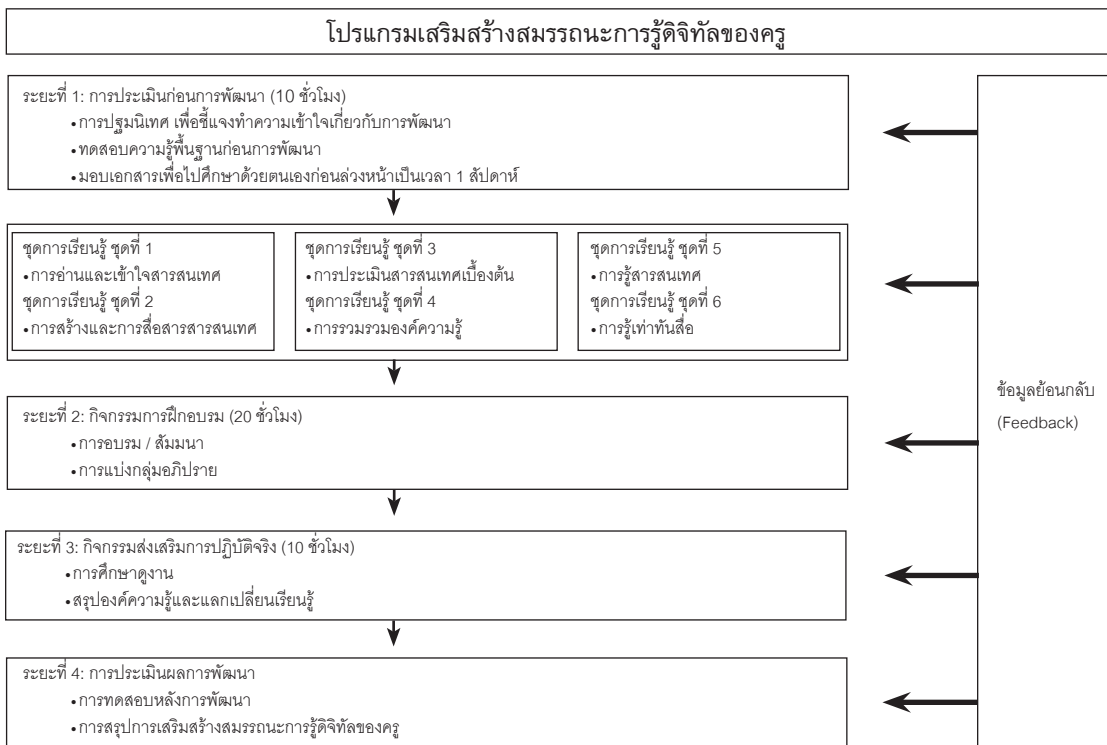

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม (ต่อ)

การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
4. ด้านการรวบรวมองค์ความรู้	3.14	4.61	0.47	5
5. ด้านการรู้สารสนเทศ	3.13	4.69	0.50	2
6. ด้านการรู้เท่าทันสื่อ	3.32	4.90	0.48	4

จากตาราง 2 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู โดยรวมเรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างและการสื่อสารสารสนเทศ ด้านการรู้สารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศเบื้องต้น ด้านการรวบรวมองค์ความรู้ ด้านการรู้เท่าทันสื่อ ด้านการอ่านและเข้าใจสารสนเทศ ตามลำดับ

ระยะที่ 2 การออกแบบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ที่มีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นแบบวิถีปฏิบัติที่ดีมาสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาครูในสมรรถนะการรู้ดิจิทัล ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างของโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาสุรินทร์

ผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์โดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีผลการประเมิน ดังนี้

1. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความเหมาะสมของเนื้อหาสาระมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และ 4.64 ตามลำดับ

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

เนื้อหาสาระของคู่มือมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และ 4.68 ตามลำดับ

3. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีความเป็นไปได้โดยรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54

4. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีประโยชน์โดยรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า มีประโยชน์ในระดับมากที่สุดทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65

5. ระดับความสอดคล้องของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีผลการประเมินดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสอดคล้องของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ข้อ	รายการประเมินความสอดคล้องของโปรแกรม	ความสอดคล้อง		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	หลักการและเหตุผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโปรแกรม	4.67	0.53	มากที่สุด
2	จุดมุ่งหมายของโปรแกรมสอดคล้องกับโครงสร้างของโปรแกรม	4.58	0.53	มากที่สุด
3	จุดมุ่งหมายของโปรแกรมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	4.75	0.49	มากที่สุด
4	จุดมุ่งหมายของโปรแกรมสอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนา	4.77	0.53	มากที่สุด
5	จุดมุ่งหมายของโปรแกรมสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	4.73	0.53	มากที่สุด
6	เนื้อหาสาระของโปรแกรมสอดคล้องกับระยะเวลาการพัฒนา	4.63	0.53	มากที่สุด
7	เนื้อหาของโปรแกรมสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	4.58	0.53	มากที่สุด
8	กิจกรรมการพัฒนาสอดคล้องกับระยะเวลาในการพัฒนา	4.54	0.38	มากที่สุด
9	กิจกรรมการพัฒนาสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	4.58	0.49	มากที่สุด
10	สื่อและอุปกรณ์สอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนา	4.62	0.49	มากที่สุด
	รวม	4.65	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า ผลการประเมินโปรแกรม เสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครูโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครูมีความสอดคล้องโดยรวมในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ จุดมุ่งหมายของโปรแกรม สอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนา จุดมุ่งหมายของโปรแกรมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ จุดมุ่งหมายของโปรแกรมสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครูในสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครูในสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสมรรถนะการรู้ดิจิทัลมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อสารสนเทศ สอดคล้องกับแนวคิดการรู้ดิจิทัลของ Bowden (2007) ที่กำหนดสมรรถนะการรู้ดิจิทัลไว้ 7 ประการ คือ การสร้างองค์ความรู้จากสารสนเทศ ทักษะการค้นคืนสารสนเทศ ความสามารถในการอ่านสารสนเทศ การตระหนักรู้คุณค่าสารสนเทศ ความสำคัญของสารสนเทศ การคัดกรองสารสนเทศและความสามารถในการเผยแพร่สารสนเทศ

2. ผลการออกแบบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู ใช้วิธีการแบบผสมผสาน คือ 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การฝึกอบรม 3) การศึกษาดูงาน 4) การปฏิบัติจริง ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้องและความมีประโยชน์ของโปรแกรม และคู่มือการใช้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลของครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการอ่านและเข้าใจสารสนเทศ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้อง

กับผลวิจัยของ มาริษา สุจิตวนิช และเยาวภา บัวเวช (2563) ที่ได้วิจัยเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ประโยชน์และการนำไปใช้ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) ประโยชน์ในเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ลำดับแรก นักศึกษาเห็นความสำคัญของคุณค่า คุณธรรม จริยธรรม ที่บุคคลพึงมี ทั้งต่อตนเอง ชุมชน และสังคม นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องมีและ 3) นักศึกษาสามารถเลือกรับข่าวสารหรือเนื้อหาต่างๆ จากสื่อที่ดีที่มีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาเองได้ 2) การนำไปใช้ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ด้านการสร้างและการสื่อสารสารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลต่างๆ ที่ได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงหรือมีการประมวลผลหรือวิเคราะห์สรุปผลด้วยวิธีการต่างๆ แล้วเก็บรวบรวมไว้ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ตามต้องการการประมวลผล (Data Processing) ผลประเมินของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีความจำเป็นต้องพัฒนาอันดับ 1 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กู้เกียรติ แดงสีดา (2563) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง ยุคดิจิทัลกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนตามรูปแบบของ PDCA ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาองค์ความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล

2.3 ด้านการประเมินสารสนเทศเบื้องต้น เป็นขั้นตอนในการประเมินเพื่อคัดเลือกสารสนเทศที่เราได้จากการสืบค้นที่มีคุณค่า มีความน่าเชื่อถือในทางวิชาการ ผลการประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีความจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 3 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชนิตร์ สีนาราช (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ในบริบทที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและในยุคที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมดิจิทัล ด้วยการขับเคลื่อนสู่โมเดลประเทศไทย 4.0 การรู้ดิจิทัลจึงเป็นประเด็นสำคัญเนื่องจากประเทศไทยยังไม่ปรากฏมาตรฐานการรู้สารสนเทศดิจิทัลที่ชัดเจนที่จะสามารถนำไปใช้เป็นบรรทัดฐานในการศึกษาและการสอนในระดับต่าง ๆ

2.4 ด้านการรวบรวมองค์ความรู้ การรวบรวมองค์ความรู้ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญ หากสถานศึกษาแห่งใดมีการจัดเก็บองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ เป็นหมวดหมู่ สะดวกในการค้นหาเพื่อนำมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการประเมินพบว่า มีความจำเป็น อันดับ 5 ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ อติพร เกิดเรือง (2563) ได้ศึกษา เรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล ดำเนินการศึกษาโดยวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการรู้หนังสือในศตวรรษที่ 21 และการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อให้ได้พรมแดนใหม่แห่งการเรียนรู้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ตามหลักสูตร และมุ่งการวัดผลและประเมินผลเพื่อดูการพัฒนาการมากกว่าการวัดผลสัมฤทธิ์

5. ด้านการรู้สารสนเทศ การรู้สารสนเทศ (Information literacy) เป็นความรู้ความสามารถ และทักษะของบุคคลในการเข้าถึงสารสนเทศ ประเมินสารสนเทศที่ค้นมาได้ และใช้สารสนเทศ

อย่างมีประสิทธิภาพทุกรูปแบบ จากผลการประเมินพบว่า มีความต้องการ อันดับที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชนิตร์ สีนาราช (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ในบริบทที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและในยุคที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมดิจิทัล ด้วยการขับเคลื่อนสู่โมเดลประเทศไทย 4.0 ผลวิจัยสรุปได้ว่า การรู้ดิจิทัลเป็นชุดทักษะและความรู้ทางด้านสารสนเทศ กระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารการเรียนรู้ การรู้ในสิ่งที่เห็น และทักษะอารมณ์ทางสังคม การที่ผู้เรียนมีทักษะการรู้ดิจิทัล หมายความว่า ผู้เรียนได้มีทักษะที่มีความจำเป็นครบถ้วนในการดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

6. การรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital literacy) เป็นความสามารถของผู้ใช้งานเครื่องมือดิจิทัลทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์เพื่อการศึกษา การทำงาน ความบันเทิง การสื่อสาร การมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และผลิตเนื้อหาดิจิทัล ซึ่งผู้ใช้ควรมีทักษะ การคิดวิเคราะห์และการประเมินเนื้อหาดิจิทัลได้อย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนมี ความรับผิดชอบและมีจริยธรรมต่อสังคมส่วนรวมภายใต้ระบบนิเวศดิจิทัล (Digital ecosystem) ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ มาริษา สุจิตวนิช และเยาวภา บัวเวช (2563) ซึ่งศึกษาเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ประโยชน์และการนำไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประโยชน์ในเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ลำดับแรก ได้แก่ (1) นักศึกษาเห็นความสำคัญของคุณค่า คุณธรรม จริยธรรม ที่บุคคลพึงมีทั้งต่อตนเอง ชุมชน และสังคม (2) นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องมีและ (3) นักศึกษาสามารถเลือกรับข่าวสารหรือเนื้อหาต่าง ๆ จากสื่อที่ดีที่มีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาเองได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

และระดับนานาชาติ

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านอื่น ๆ สำหรับใช้พัฒนาศักยภาพนักเรียนในการเตรียมตัวเพื่อรองรับการประเมินในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับชาติ

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาสมรรถนะครูด้านอื่น ๆ โดยใช้ระบบการอบรมพัฒนา และการนิเทศออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- กู่เกียรติ แดงสีดา. (2563). ยุคดิจิทัลกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ชูชัย สมितिไกร. (2550). การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญมาก ศิริเนาวกุล. (2564). การปฏิวัติระบบการเรียนการสอนด้วยนวัตกรรมใหม่ๆ. เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2564 เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>
- พรชนิตว์ สีนาราช. (2560). ทักษะการรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มาริษา สุจิตวนิช และเยาวภา บัวเวช. (2563). การรู้เท่าทันสื่อ ประโยชน์และการนำไปใช้. กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2554). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2558). การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูล Competency. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.
- อดิพร เกิดเรือง. (2563). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยยุคดิจิทัล. สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และธรรมมาภิบาล: มหาวิทยาลัยชินวัตร.
- Bowden. (2007). *Seminoles.com*. Archived from the original on July 3.